

La Credencial de Varilla

Saint valencià
de la gent
del barri del Carnie
per

Carles Salvador

B e n a s s a l

1 9 2 5

Personajes

Rosa la Fiadora

Maria la Templadeta

Donya Paula la Militarera

Varilla el Paraiquero

Enric el Sucatintes

Pastera el Forneret.

Època actual.

Orientació escènica la de l'actor.

Acte Unic

L'escenari representa una casa pobre però molt curiosa on viu Maria la Templadeta en els seus pares Varilla el Paraiquero i Rosa la Fiadora.

Sis cadires repartides per la casa ordenadament. Una còmoda antiga amb un San Vicent; en la paret d'enfront una estampa de la Mare de Déu dels Desamparats. En un racó una tauleta de paraiquero i un feix de paraiquies trencats, teles, varilles, etc. Cartells de bou i litografies de "toreros".

En primer terme esquerra porta de cuina; en segon terme porta d'habitació que comunica amb l'escalata; al foro, balcó amb plantes i vistes d'un jardí, puix estem en el carrer de les Amorosos. En primer terme dreta porta d'alcova i en segon terme porta de quarto.

Escena

Rosa al balcó contant uns mocadors de seda. Vist molt decentment. És malparlói, gallinera, fisgona, però molt bona dona. El gènit se la menja però es riuera i el que pensa ho ha de manifestar desseguida.

Varilla eixint de la cuina torcant se les mans en els pantalons. Va en cos de camisa i és desastriat, malfarner i prou divertit.

Varilla. - Quí fas?

Rosa. - Estic contant els mocadors que m'ha encomanat la Pentinadora del carrer de Dalt. Per cert que si no m'els paga desseguida ha de saber qui és Rosa la Fiadora.

Varilla. - Si faries un mic al rabo?

Rosa. - ¡Campante! L'arrastrava ^{de la} ~~hasta~~ trenca hasta el port de San Josep.

Varilla. - Quins nervis, filla. Abans de fer

coll de figa encara voldràs medir
palletes en algú.

Rosa. - I en raó.

Varilla. - Tu sempre tens la raó... de sobra.

Rosa. - Tu hui busques guerra. Pos la tin-
dras, home. Justament estic de beta.

Varilla. - No deixaré de tindre jo la culpa.

Rosa. - Pos si sempre; tu la tens.

Varilla. - Com sempre. Més calquera.

Rosa. - Pos clar. Ja saps que Geniquet
va fent-li la nosca a la xica i tu
vas fent-li desprecis al xic. Per a
postres tu i ella's haven fet uns de-
fenses de porteria futbolística i aci-
va a resultar un campeonato fa-
miliar que ni el de Colomes de Paris.

Varilla. - Dona!, jo no soc el del pito; però si
la xiqueta pel seu paquet pot aconse-
guir alguna cosa que valli la
perla, no vull casar-la en eixe
tros d'aprenent de forner.

Rosa. - Pos eixe xic és un bendito.

Varilla.- Per aixó t'agrada.

Rosa.- I la xica... ¡auem!, que si tu li di-
queres alguna cosa... ¡ja estava fet!

Varilla.- ¡Bumpastre fet! Jo no done el consen-
timent.

Rosa.- Ni falta que fa pos este mati l'he
donat jo.

Varilla.- Qué mal obres! I si d'ella se ena-
morara un estudiant... un que tin-
guera un trosset...

Rosa.- ¡Barcos per la mar!

Varilla.- Aixó, si senyora! Qué diu barcos
per la mar diu una cova en Beni-
maret pa fer la xala.

Rosa.- Sempre serás qui ensomia en la
lluna. En l'espera del senyorit pot
quedar-se la xica sense Pastera. I si
no se casa en Pastera ¿en qui se casa-
rà? ¿Qué qui és ella?

Varilla.- Ahn angelet.

Rosa.- Ahn angelet vestit de plouxadora
i filla d'un paraigüero mal fauer.

Varilla. - ¡Ja la tenim! Jo malfacener, no, Rosa.
Dóna la culpa a la sequia... ¡com no
plou! Per aixó he pegat tantes pata-
des i he tirat la sollicitut de mu-
nicipal. Ja saps que jo vull ser
quaria municipal. ¡Jo seré quaria!

Rosa. - Tot pot ser, que en este món...

Varilla. - Quan jo seré municipal... Quan
jo porte porreta... ¡Feu!

Rosa. - Si confiarem en tu aci tots anirem
en porreta.

Varilla. - Ja veuràs entonces com se plouen
els novis de Maria.

Rosa. - ¡Novis? Maria no necessita novis.

Varilla. - Què, ¿se fica monja?

Rosa. - De Santa Irene: marit i nuller i el nen

Varilla. - Com dius...

Rosa. - Dic que la xica ja té novio... i s'ha aca-
bat el cafeti. Quiquet...

Varilla. - Dili Pastora.

Rosa. - Quiquet vindrà hui a demanar-te la
mó.

Varilla.- La dreta o l'esquerra?

Rosa.- ¡Mira que tens poc enteniment!

Varilla.- Parlem a paus.

Rosa.- Conforme. Guinquet...

Varilla.- Deixa a Guinquet àlies Pastera (caluís)
La xica té un bon tipó---

Rosa.- El millor del barri; no debaes li
dineu la Templadeta.

Varilla.- Ja ho sé. És un bon tipó, una careta
de mel, uns penets com dos codisetes
i uns ulls... que tenen molt bona
vista. Com a xica honradeta, treba-
lladoreteta, divertideta, valencianeta,
festereta, traquera i tal, no hi ha una
altra així vinga el Mora Musa en
les claus de San Pere. ¡És la mana estampa!

Rosa.- ¡Habab, me!

Varilla.- Pó bo; tot aixó i lo que me calle no
vullc que se ho menje el nevet de
la fornera, eixe musticelès farfallós.

Rosa.- Tot seran defectes. Eixe xic no és
farfallós.

Varilla. - Si no és farfalló's diu Pastera. Maria no serà per a ell. Si ara no té novio no li fa que com diu don Benabente «baco el balcón ya se parará el caballero que busca la Dolzineca si ella es bella.»

Rosa. - I eixe cavaller no deixarà de ser un dels que arranquen quixals en la plassa del Coliao.

Varilla. - «O ansina d'un dragón alas echando chispas por los ocos.» (Fa mitis menejant els braços com si volara.)

Rosa. - Tini tira puntes pels ulls soc jo.
(Fa un paquet dels mocadors i el deixa damunt de la còmoda.)

Toquen a la porta de l'escala. Rosa apanyant-se el mocador del coll va a obrir. Entra Pastera qui és un jove afeminat. Vist caniset de punt i cançons il·lustrades de color, propi de fomer, i tanca els ulls per a parlar. Sap po-

zar-se les mans a les cadres i mencejar la
mà esquerra per a parlar. En una pane-
reta du el pa que deixa damunt d'una
cadira.

Rosa. - Me pensava que ja no vindries.

Pastera. - Qui, jo? M'esperava que m'feren
la roca... tostata.

Rosa. - Me l'has portat?

Pastera. - Pos clar. I Marieta?

Rosa. - En el taller. Però vine després que
ja és cosa feta. Únicament ell...

Pastera. - Qui, si ce pot saber?

Rosa. - Pos el sinagües del meu home.

(Pega una manotà a l'aire que al-
cança el muscle de Pastera.)

Pastera. - ¡Ferus! I li pareix a vosté que
tindrè la pereta confitá?

Rosa. - Però tu veus a per la xica o a per
una pera?

Pastera. - Zenyora Rosa; la zena Maria esz
el meu dirolque. La vull tant que

jo seré pa ella un buuret de farina.
Que ve el dillunz i está ella causada
ta, por li far la bugá; que ve el
dijornz i está ella causadeta, por
li remende la roba; que ve el di-
zabte i está ella causadeta, por li far
la limpieira i en pan.

Rosa. - Fixina ni agraden a mi els homes.
Peró no vingues en enganyifes que
tu pareixes un mariquita, ¿eh?

Pastera. - Enganyar, jo? Calle, dona. I a vosté
també li far jo tot lo que siga.

Rosa. - Es que jo no consentixe més autori-
tat que la meua.

Pastera. - Vosté, senyora Rosa posem la llei tot
lo recta que vullga que ja vorá com
jo li done gust en tot. ¡Ah! m'eu-
reax a dir-li el pa a la senyora del
13.

Rosa. - Quina senyora, xe?

Pastera. - La Marquesa del Potet; la de dalt de
la fusteria; eixa que tira aigua per

baix de la porta ~~de l'escalata~~ a tots los
xiquets que s'han enten al brancalet de
l'escalata.

Rosa. - ¡Oi, la cotxina!

Pastera. - Cotxina perquè els arreulla el cotxar?

Rosa. - Están graciós. Ha, hasta després.

Pastera. - Sí; vindré a demanar la mà.

Rosa. - En ser hora de dinar. No tingues reparo.

Pastera. - Quí, jo? En entrar per la porta ja
li ho he dit tot.

Rosa. - No fares l'animal, ¿eh?

Pastera. - Quí, jo? (Se sent tasir a Varilla. Pas-
tera s'arusta i fa un tís ràpid.)

Rosa. - Xe, tu, no caigues.

Pastera. - Adios i gracies. (S'enfua)

Rosa i Varilla que entra tosint.

Varilla. - Xica, dona'm dinés pa comprar fil
que haig de fer un remendo a un pa-
raiquies!

Rosa. - ¡Quin remendo és eixe, licute? Digue
que és per a fumar...

Varilla. - Ho has adivinat. Quina penetra-
ció que tens.

Rosa. - Bleva't els vicis.

Varilla. - Vicis no'n tinc; ja saps que el tabaco.

Rosa. - Romansos. Què te fa falta?

Varilla. - Tot: caixeta, paper, mistos...;estic net
i com hui fan saca...

Rosa. - La saca me la fas tu a mi. Tiu, sis pe-
rres. Quina llàstima no fases cola,
com abans. Entonces tota la rabia
anava contra la Tabacalera i deixa-
ren les dones tranquiles.

Varilla. - Escolta, escolta; què me dones aci?

Rosa. - Sis aquilettes; encara en vols més?

Varilla. - ¡Oi! Cinc pal tabaco, una pal paper
econòmic; i per a mistos de cartó
hauré de demanar limosna?

Rosa. - Pos encen una cordeta d'espart.

Varilla. - I quan ixca a avorrir-me a les fla-
meretes m'enduré la corda a rastre.

Rosa. - ¡A les blueretes! No enganyes a la gent.
Diques que vas a emborràjar-te a la
Figuera.

Varilla. - ¡Guapo, ja la tenim! Però me dones
una aquileta més o no?

Rosa. - Tira-la, ves a fer el perdut per les
tavernes i cafetins!

Varilla. - Gràcies, dona. (Els apuros de San
Amaro pa fumar-te un mal cigarro.)

Rosa. - Jo m'envaig a ca la Pentinadora.
Ves parant taula i aventa el foguer;
regira el quisao pa que no se roca-
rre; munda l'aigua al meló i que
estigui ben fresquet pa dinar. Juan
vinga la xica li parles sobre l'
assunt de Guinquet. A veure si no
la convences. ¡Deu no te s'oblide ni
el dinar ni el casament!

Varilla. - ¡Peró dona!

Rosa. - Muntis i no m'entraques de les casetes.

Varilla. - (No, del Cementeri no t'entraré) Ves.

Rosa. - ¡Deu' usels?

Varilla. - No res, dona. Ves i torna desseguida.

Rosa. - ¡Fem! ¿Pararás taula?

Varilla. - La pararé (si se menega).

Rosa. - ¿Si dirás aixó a la xica?

Varilla. - Si ho diré (pa que no te crega).

Rosa. - ¿Me complirás?

Varilla. - Te compliré (quan tinga ganer).

Rosa. - Pensa si no, que in tornarás les set
aquilettes.

Varilla. - Te les tornaré (a bofetades).

Rosa. - I te faré llavar el piso.

Varilla. - (I rentaré els cristalls del balcó; i te
peque una paraigüa entre cap i coll
que no't cansix ni la meua sogra)

Rosa. - Qué marmoles?

Varilla. - ¡Que recontra retocatso, que conforme!

Rosa. - Quines ganer tens d'armar camorra.

Rosa agafa el paquet de mo-
cadors de damunt la còmoda i s'
en va per la porta de l'escala.

Varilla. - Be, dona; m'agradaes. fixó és parlar
en presició. Pos a bona hora fas jo

d'alcabota en els amorios de Pastera.
¡Tixina em piquen! I ara, que tinc de
manà la credencial de quaria.
Quan jo siga municipal, ¿qui'm
xafarà la ralla? ¡Uingü! ¿Qui ~~se~~
burlarà de mi? ¡Uingü!! ¿Qui me
xillarà? Pos no faltava més.

(Toquen a la porta. Varilla
obri i de repent s'en va al balcó ta-
pant-se els nassos perquè ha entrat
una olor de medicines apestants. Les
porta darrunt donya Paula, vinda
de militar, la dona més flatora
del barri. Vin rellogà en un quarto
del tercer pis de l'escalera i vist
de dol en roba que ha passat de mo-
da. Romançera, orgullosa i "cabo
de vara" se creu que totes les perso-
nes són com eren els assistents del
marit.)

Varilla i donya Paula

Varilla. - Alf, quina olor, donya Paula!

Paula. - ¿ No està Rosa ?

Varilla. - ¿ Quié se li oferix ?

Paula. - Està Rosa, si o no ?

Varilla. - No està; conque ja! a sa casa.

Paula. - ¿ ¿ tardará molt ?

Varilla. - Hasta la nit.

Paula. - Pos m'esperaré; com ja he dinat...

Varilla. - Se esperarà en sa casa, no ?

Paula. - No; aci mateix i li faré companyia a vosté. (S'asenta) Si, que be se está aci. Rosa és molt bona dona.

Varilla. - Vosté no la té tratá encara. Si li vol ~~vol~~ comprar alguna cosa jo li serviré (i picarà sola).

Paula. - Lo que li vullc li ho diria a vosté si no m'agafara vergonyeta, però m'agafa, ja veu, m'agafa.

Varilla. - Jo la puc despatjar igual que ella (i les perres serien per a mi).

Paula. - Vosté no m'adivina el pensament.

Varilla. - Ni ganes. Escolte, per qué no s'empuj

vosté al quarto i quan vingui Rosa la
cridarem per el pou o per el buc de
l'escala?

Paula.- Oi, ben pensat. Com jo soc franca...

Sarilla.- (I molt cotxina).

Paula.- I com vosté, senyor paraigüero és
molt simpàtic, ja!

Sarilla.- (Esta finesa no necessita gracies).

Paula.- Po li diré a vosté lo que vull de
la sena dona.

Sarilla.- Vaja traent del pap.

Paula.- Com jo patixc de l'estómac i Rosa
enten aixó de ser curandera volia
jo que ella... me pegara... uns fregu-
nets...

Sarilla.- (En una tosca. Ja dia jo que vixa obr...)
Vaja tranquila i dorga tranquila.
Quan vindrà la menescal ja la
cridarem a vosté. Adios.

Paula.- (Alçant-se) Diga-li ben explicat i
de pas li manifesta...

Sarilla.- ¡Acabe la salve, dona!

Paula.- Que li ho agrairé si me posa bona.

Varilla.- (Pos si está podrida).

Paula.- Atenga. (S'acosta a ell).

Varilla.- Apartes. Blunt de mi. Vaja s'en. ¡tu!
¡hi, quina pelma!

Paula.- No se li olvidará, ¿eh?

Varilla.- O s'en va o li tire estos paraigües al cap.

Paula.- A mi?

Varilla.- A vosté, si. Naixque d'ací en eixa ma
la olor...

Paula.- Si són essencies.

Varilla.- Demilitara coenta. Si jo fora muni-
cipal en este moment actual la en-
viava per animal a llavar-se en un
pool.

Paula.- Aquelo carcamal.

Varilla.- Vagasa.

Paula.- Jesús Maria.

Varilla.- ¡Josep.

Paula.- Fartís.

Varilla.- Mala bruixa.

Paula.- Este home está condemnat.

Varilla. - A parlar en vostre so mandria.

Paula. - Pot parlar qui mai n'ha fet un brot.

Varilla. - Acó ja no te passe. Escolte: a vostre mai li han dit dos i dos cuantes fan?

Paula. - Si, senyor; una nit de Carnistoltes.

Varilla. - Xe, quasa i tot?

Paula. - Vosté no sap en qui s'ajua els divés.

Varilla. - ¡Al carrer! (molt digne).

Paula. - Ja m'en vaig, home. Ja baixaré més tart. Adios.

Varilla. - Aixina caiguera un bac per l'escala.

Paula. - Adios, senyor Varilla.

Varilla. - Oi, la militar. (fisgant-se). Adios, donya Paula. ¡Vol que puje jo a preguntar-li els freqüents en dos gaiatos?

Paula. - Descarad. Així és insultar-me. ¡Si, si viquera el meu Perico! (fent riuets)

Varilla. - Tira-li pericos a la agüela esta.

Paula. - (Desde la porta). Poca vergonya, mantero, malfaener, fartó.

(Desapareix i tanca la porta d'una rabotá; "com si li la tirara als narros")

de Varilla qui vol destindre l'aigüella a l'air els improperis.)

Varilla.- A mi? ¡Mantero! Però... ¡ha dit mantero? Jo me la menje; ja' la espentole; jo la faig xitxines. Torna a entrar en ma casa que ¡hum! me la menje sofregida. (Pansa) ¡quina oloretta que s'ha deixat. Bon dinar que tindrem. ¡Com llevaria jo 'esta olor de mil dimonis? ¡He dit dimonis! Pos ja está: en aigua beneida.

(Fa nuntis per la porta del quarto i entra en una pileta de les del capçal de llit).

bra vorás com s'en va la olor. (Cantant)
Oramus....

Que en l'entrá de ma casa...
des de ara en abantorn...
que no haigca més olor...
per insécula seculoooooorn...

(Fa bendicions i estufa la casa).

Rosa. - (Des de dins) Ameeeen...

Varilla. - ¡A ma mare han agafat! M^e que
una pesseta que aixó és la so Paula.
(Empenten la porta) ¡Dues no tirará
la porta? (D'esquerra se oposa a que
l'obriquen). ¡Quina força que té la
tia! (Toquen l'auella). ¡No esté Rosa!
¡S'ha endut la clau i m'ha tancat
en la conillera! (Toquen més fort). ¡Vol
fer el favor d'auar-se'n? ¡Quina olor
que fa! (Toquen a rabiar) Recontra-
ntecatso, l'aquiela. (Toquen en viri,
empenten en força i el pany va a
trencar-se) ¡Acó és avisar o són els
bomberos? (Cridant pel forat del pany)
¡So Paula, fasas un trago de graba!
(Pansa). Ara vorás com la pose.

(Varilla entra en la cuina.

Rosa continua empentant la
porta, fa saltar el pany i s'hi
obri violentament. A l'entrar
Rosa i no veu ningú se cuadra

en mig de la casa. Després de Rosa,
entra Maria la Templadeta que
sense fer cas de res i torçant-se les
llàgrimes travessa l'escena i es fica
en la ~~seleta~~ ^{alcova}. Varilla ix de la cuina
en un poal en aigua i la corda del
poal a rastre.)

Rosa, Varilla i Maria a son temps.

Rosa.- Això que és? Ah, tu en el poal. ¡Xe, i m'
has dit so manla!

Boxeo matrimonial. S'enredra Va-
rilla en la corda i cau. Rosa li
renta la cara, li pega patades, i
per fi li posa el poal com a som-
brero.

¡Qué has fet? ¡Qué volies fer? ¡Per qué
cantaves responsos? Tu estás gabia.

Varilla.- ¡Ah, ah, ah!

Rosa.- ¡Zumante!

Varilla. - Que me fas mal. Perdó, perdó.

Rosa. - No hi ha misericòrdia. Uyas, tin, pren.

(Li pega)

Varilla. - ¡ti, socorro! ¡Rosa, per Déu! (S'alça).

Rosa. - ¿Quin escàndalo és 'este? ¿Déu' has armat aci?

Varilla. - ¿Jo? Ha vingut donya Paula a buscar-te i ha deixat una oliv que apesta i jo he batejat la casa per a "desinfetar" Déu la veja la mate. Per no m'ha dit mantero! ¡A mi, senyors, que ningú me crida ni'm toca un pellet de la roba!

Rosa. - Jo moriré d'una sofocina. Va pen-tinadora que ja no val res de fiado-res; la xica que me la trobe en un senyoret...

Varilla. - I porta anells als dits?

Rosa. - I tu en el desacato que has fet aci.

Varilla. - Escolta, escolta, ¿és de veres aixó de la xica?

Rosa. - ¿Déu' preguntes?

Varilla. - Que si la xica festeja en el cavaller
del « dragon alao »

Rosa. - Un mort de fam pareix. Estaven
al cantó del carrer de Ripalda i quan
ella li ha dit que havien moros per
la costa el molt revalent del no-
vio s'ha escapat per la plasseta
de Mossen Sorrell com ànima en pena.

Varilla. - I tu t'has quedat en pana.

Rosa. - ¡Ai, si la agafe! ¡Me'l menje vin!

Varilla. - Celosa, deixal per a la xica.

Rosa. - Estic que creme.

Varilla. - Clar; les coses de novies són de crema.
I la xica?

Rosa. - No deixarà d'estar feut la Malacua.
Quins plors que fa des de que l'he
amenasat.

Varilla. - ¡Tu?

Rosa. - ¡Fo!

Varia. - ¡Maria! ¡¡ Maria!! (criant)

Maria. - Què mana vosté? (desde dius)

Varilla. - ¡T'xca vosté a conferenciar en son pare!

Rosa, Varilla i Maria.

(Com havia passat de preseta no
havíem pogut veure que Maria és
una jove de 19 anys molt templede-
ta i molt quapa. Fé una caiguda
d'ulls que és una excelència i vist
curiosa i elegant. Com que ella és
plauxadora i fa caloretta lluíx un
escot hasta allà baix. Fé ara els
ulls plorosos i está de lo més bo-
nica que se puga demanar.)

Maria. - ¿ Què mana vostè ?

Rosa. - ¿ Qui era això.... ?

Varilla. - ¡ bixe! Ni que fora un gitano, dona.
Pregunta en més modes.

Rosa. - Que també hi hauran mesples
per a tu. Obri el pico o te arranque
les gremyes.

Varilla. - Aquí ¿ a ella ?

Rosa. - Si. I a tu te pegue dos pinyes.

Varilla. - Jo si que t'én pegue dos i calles.

Rosa. - Això ho vorem.

Varilla. - No'm faltés al respecte.

Rosa. - Ni tu a mi.

Varilla. - Quian jo nullga.

Rosa. - Això si que està bo. Ara vora. (Vol pegar)

Maria. - Mare, ¿que és açò? ¿quina rinya és esta?

Rosa. - ¿Has vist quina col? (per Maria) Pos
pa tot és igual.

Varilla. - (Si no arriba a estar la xica... la arrape.)

Maria. - Vinga, vinga; manco raons i a dinar.

Rosa. - Pos parla.

Maria. - Pero mare...

Rosa. - Manco ploricos. Explica qui era eixe...
eixe senyoret que parlava en tu.

Varilla. - No digues res a ta mare.

Rosa. - ¡Celestino!

Varilla. - ¿Has vist, Marieta, quin genit?

Rosa. - ¡Jem!

Varilla. - (Vaja una fiera. En casarse la xica me
divorcio de repent).

Rosa. - ¡Parla!

Maria. - Pos vejen oint. Ja fa temps que in par-
lá burrique, el jove que vosté ha vist
en els quatre cantons i que viu en el
carrer de la Fordana; és un empleat
de l' Ajuntament, a on poden dema-
nar informes. És un xic formal i que
no vol pegar cantonades ni patir
el disfici d'amar festejant a amaga-
totes. Hui vindrà a parlar en ves-
tés sobre el casament i, com jo li he
donat paraula, està dispost a con-
vindre en vestés la fetxa de la nos-
tra boda. Ha, ja ho saben tot.

(Se queda afrontá).

Varilla. - Qué te ha paregut?

Rosa. - Pos... que música celestial. Fo també
he donat paraula de casament.

Varilla. - Les paraules de les casades sempre
són falses.

Rosa. - Ent'has encarabasiat en eixe xic
i ja vorem qui du la pasta al forn.

Maria. - ¡Mare!...

Rosa. - Eté tuus a Guiquet que té vol i que
además té un per vindre.

Varilla. - Si; té molts per vindres.

Rosa. - Heretará el forn.

Varilla. - Fu al senyoret, xica. No fases cas de
Pastera. Primer judia, filla mena.

Maria. - Però si Guiquet no m'ha dit res!

Rosa. - I ha vindrà a parlar-te.

Varilla. - Si; te parlarà "de uste".

Maria. - I si se troben els dos; quin paperet
fem en esta casa?

Varilla. - (D'estrasa) Tu dili a Pastera que no.

Rosa. - Si dius al senyoret que ho has pen-
sat millor. Tirá'm a mi les culpes.

Maria. - Jo no li faig "un feo" a Enriquet.

Varilla. - ¡Ole! (Qué ben explicat)

Rosa. - ¿Acó són favetes de l'olla?

Varilla. - ¿Eh?

Maria. - No, mare, no; me fan parlar a la
força i ara se queixen. Jo no ame-
nase a ningú (ploucant).

Varilla. - Mira-la; tot el meu genit.

Rosa. - ¡Que te calles! (A Varilla)

Varilla. - Quan plora és tota la meua estampa.

Rosa. - ¡Que muntis i callosa!

Varilla. - Que aci no podem parlar?

Rosa. - ¡Per la boca, no!

Varilla. - ¡Ai! (Parlarem... pels colses).

Rosa. - Acabem. Tu esperes aquell tempsot
que ha volat...

Varilla. - (Com jo, que també volaré)

Rosa. - Pots be; Guinet està al caure. Vejes
com te ho arregles per a quedar be
en els dos, festejar al fomeret i que
no s'arume aci un desori.

Maria. - Ja vorem com eixim del pas.

Rosa. - Pots... en busca del dinar. (Muntiscuina)

Maria. - (Este li jo no sabré desfer. lo) ¡Pare!

Varilla. - Que vols de mi filla meua? Te
veig en les agonies de la mort. Bixa
dona, ta mare, que m'ha martiri-
sat a mi com si jo fora un San Blà-
cer vol ferte passar a tu més que
Barceló per la mar. Parla, filla, par-

Varilla. - Jo si que t'ú pegue dos i calles.

Rosa. - Aixó ho vorem.

Varilla. - No'm faltes al respecte.

Rosa. - Ni tu a mi.

Varilla. - Quian jo nullga.

Rosa. - Aixó si que está bo. Ara vora. (Vol pegar)

Maria. - Mare ¿que és açó? ¿quina rinya és esta?

Rosa. - ¿Has vist quina col? (per Maria) Pos pa tot és igual.

Varilla. - (Si no arriba a estar la xica... la arriape.)

Maria. - Vinga, vinga; manco raous i a dinar.

Rosa. - Pos parla.

Maria. - Pero mare...

Rosa. - Manco ploricos. Explica qui' era eixe... eixe senyorst que parlava en tu.

Varilla. - No digues res a ta mare.

Rosa. - ¡Celestino!

Varilla. - ¿Has vist, Marieta, quin genit?

Rosa. - ¡Jem!

Varilla. - (Vaja una fiera. En casarse la xica me divorcie de repent).

Rosa. - ¡Parla!

Maria. - Pos vajuen oint. Ja fa temps que in par-
lá burique, el jove que vosté ha vist
en els quatre cantons i que viu en el
carrer de la Fordana; és un empleat
de l' Ajuntament, a on poden dema-
nar informes. És un xic formal i que
no vol pegar cantonades ni patir
el disfici d'amar festejant a amaga-
toutes. Hui vindrà a parlar en ves-
tés sobre el casament i, com jo li he
donat paraula, està dispost a con-
vindre en vestés la fetxa de la nos-
tra boda. ha, ja ho saben tot.

(Se queda afrontá).

Varilla. - Qué te ha paregut?

Rosa. - Pos... que música celestial. Jo també
he donat paraula de casament.

Varilla. - Les paraules de les casades sempre
són falses.

Rosa. - Ent'has encarabasiat en eixe xic
i ja vorem qui du la pasta al forn.

Maria. - ¡Mare!...

la. Jo t'ajudaré en tot i per tot.

Maria. Ara pujarà Enrique...

Varilla. - I l'atendrem com a un princip.

Maria. - És que Enrique també vindrà ara.
¿Què fem?

Varilla. - Això, sí; ¿què fem?

Maria. - ¡Clar!

Varilla. - ¡Espés, filla, espés! Jo ho veig tot negre. A tu no te s'occurix res?

Maria. - No.

Varilla. - A mi tampoc.

Maria. - I tindré els dos aci....

Varilla. - Això; dos noviós per a una xica. I tu en uno en tens prou. A no ser que ~~me~~ quedara jo l'atre....

Maria. - ¡Quines coses diu!

Varilla. - No, a mi no me fa goig ningú (Resolt)
¡Calla! ¡Ja ho tinc!

Maria. - ¿T'he descobert?

Varilla. - ¿Tu vols de veres a don Enrique?

Maria. - Vaja una pregunta tonta.

Varilla. - Serà un home....

Maria.- A carta cabal.

Varilla.- ¿Té pesetoles?

Maria.- Ara quanya un sou de setanta duros al mes en l'ajuntament...

Varilla.- (Setanta duros al mes quant, duros són?)

Maria.- I diu ell que 'és l'únic hereu d'una tia que té deu o dotze mil duros i una casa en Benimamet.

Varilla.- ¡No digues més! Antecedents... immillorables. Si ~~de~~ Pastera estant ací don Enrique el tire jo pel balcó al carrer i... ¡fora lirs!

Maria.- No fasa barbaritats. Tinga diplomacia.

Varilla.- ¿Diplomacia? La caseta de Benimamet es lo que vullc tindre.

(Foquen a la porta)

Ja tens ací el novio.

Maria.- Jo m'amaque. ¡Senyor; qui dels dos serà? (untes a l'alcova.)

Varilla.- Pos senyor; lo que jo eusoniaava cova

serà un palau de recreo.

(Obri la porta)

Varilla i Enrique.

Enrique és un jove gomis, pinturero; du ~~el~~ sabates lluentes, i calcetins de seda; els dits plens d'anelles, cadena d'or per al rellotge; sombrero de palla elegant i llueix un bigotet "charlot" com una mosca. És formal, sap disimular les coses i està molt pagat de la seua persona. Sabem de molt bona tinta que quan va en Maria pel carrer les dones s'el menguen en els ulls i tenen els de la Templadeta.

Varilla. - Passe, passe i a ventis.

Enrique. - Bon dia tinga. ¿Vin aci don Celestino Matamoros?

Varilla. - ¿Ha dit vosté don...? (Emocionat).

Enrique. - Un senyor que és paraiguera...

Varilla. - Servidor de vostè. (Este és el novio de Maria, clar que és ell). Passe, passe.

Enrique. - Jo soc...

Varilla. - Si, si. El novio de... (Molt emocionat).

Enrique. - Jo soc un escriptor de l'Ajuntament.

Varilla. - Si, home; sentes. O sentat, xe, que jo te velle parlar de tu pera que tingues més confiança i no te emocionos. ¡Com ja estem enterats de tot! (Suspira) ¡hi!

Enrique. - Senyor Matamoros: jo vinc de l'alcaldia a portar-li la credencial de Guardia municipal.

Varilla. - ¡Ja m'ha mort! Home, me pensava... He ficat la pata. Dispensem les paraules d'abans. He ficat la pata, home. Com estem esperatit al novio de la xica ¿vostè compren? que diuen que ha de ser millonari ¿vostè compren? ¡Xe, quina planxa!

Enrique. - El novio de la seva xica el coneix jo. Ell està a onestic jo.

Varilla.- Pos clar home; per aixó l'he pres per ell.
Escolte, aixina en secret; i si que és de
veres que ha d'heretar?

Enrique.- Si té familia rica clar que si.

Varilla.- Pero ¿té xapes, té xapes?

Enrique.- Home, prou per a mantindre una dona.
No digam que la seua xica tinga auto,
pero pod^{ra} anar al Gran en taxis o en auto-
bús.

Varilla.- Escolte, escolte. I és viciós, li agraden
les dones...

Enrique.- Molt. i tixó, molt!

Varilla.- Malament. No vull que la meua filla
siga una desgracia.

Enrique.- Pero home ¿no compreu que si no li
agradaren les dones no valdria a Ma-
ria?

Varilla.- Té raó vosté. Pero aneu, aixó de picos
pardos... Com els joves... flegun li...

Enrique.- No patisca. Ja el tractaran. Vosté és
municipal.

Varilla.- ¿tixó és cert? (En desagrado).

Enrique.- Cert del tot. ¿Què no té massa ganes?

Varilla.- Home, li diré. Abans de saber la riquesa del novió de la xica, si, ens omnia-va en la credencial. ¡Com i és pobre!

Enrique.- Però el novió de la sena Maria té molt d'interés en que vosté complixca en un supleó.

Varilla.- ¡¿ per qué?

Enrique.- Perque diu el barri que vosté és un frescales que si no treballa és perque no té ganes de fer feua.

Varilla.- ¿Qui, jo? No s'ho crega. Sols ho diu la mena dona; que me té una tiriis perque no treballa!... El seu amic que no fassa cas; la mena dona té la llengua molt llarga. Ens dir-li a vosté que m'ha jurat trencar-li una costella a Enrique el novió de la xica!

Enrique.- ¡Traïxa! (¿it on m'he ficat?)

Varilla.- Si, si. Al seu amic. M, i que li la trencará. Diga-li, diga-li.

Enrique.- Vosté accepta el nomenament?

Varilla.- Home, si eixe jove se creu que tot un poca pena, ¿quin senti me queda? S'han de sacrificar per la familia. Però...

Enrique.- Mentres vosté no accepti el càrrec, Enrique no els parlarà de casament. Conque aclarim proude acó.

Varilla.- Home, aixó es apretar-li a u les clavelles. Ell deu fixar-se...; la meua salut... I allà a l'hivern, ¿no seria millor?

Enrique.- Enrique sap de quin mal patix esta casa i que vosté deu treballar i deu posar orde complint en la seua obligació. Treballe vosté i la seua dona serà una malha; Maria serà felis al costat d'Enrique. Enrique guanyarà diners per a la seua xica, no per a que vostés faja el ~~ganduf~~^{desmenjat}; i en esta casa entrarà l'alegria i la felicitat com entra el sol i la llum per eixe balcó.

Varilla.- ¡Quina llàstima que vosté no siga En-
rique! ¿Por no m'ha posat el cor tendre?
Duga el paperot i el firmaré.

Enrique.- (A' estos genits si no els manes acaben
per morir-se d'asco)

Varilla.- Rosa. ¡Rosaaa! Rosa és la mena do-
na; ara veurà una fiera.

Varilla, Enrique i Rosa.

Rosa.- (Ja està parlant de mi) ¿Qué vols?

Enrique.- Bon dia, senyora.

Rosa.- Bon dia, senyor ¿cóm està vosté?

Enrique.- Molt bé; per a servir-la.

Rosa.- Igualment, gracies. I tu ¿que volies?

Varilla.- (Qué amable). Por res, dona, que aci
el senyor...

Enrique.- Senyor de vostés.

Rosa.- Gracies. Estem per a correspondre.

Varilla.- Por... com que me porta lo de la
municipaleria i tinc de firmar, si

ullqueres fer el favor de buscar...

Rosa. - Si, si. Vols que porti un tinter i ploma

Varilla. - Això és.

Rosa. - Desseguida. Dispensen un moment.

Torne. En permís de vosté.

Enrique. - Vosté és molt amable.

Rosa. - Hasta ara. I tu Celestino ¿no vols res més de mi?

Varilla. - No res, xica (Extranyat).

Rosa. - Adieu. Torne de repent. (Se pensa na que està ¡fiera! no tenia carodós).
(muntis)

Varilla. - Està que no la conec.

Enrique. - És molt amable.

Varilla. - La primera vegada que li veig l'educació.

Enrique. - Desde hui esta casa se transforma.

Varilla. - Aixina siga. No sap vosté lo que tinc patit.

Enrique. - I la sena Maria ¿no ha vingut a dinar?

Varilla. - Si. ¿Vol conèixer-la? Ara la veurà.

Enrique. - No, no. (Pobreta com deu ~~§~~ sufrir)

Varilla. - És... molt templadeta.

Enrique. - Si, si.

Varilla. - És una saragatona. Té uns ulls que li parlen. Ara la veurà.

Enrique. - Ja la conec.

Varilla. - ¡Veritat que és un tarrosset de sucre?

Enrique. - Escolte vostè senyor Celestino; a mi la sena filla me pareix sucre, confitura, un angelet i tota la gloria del cel perquè jo, soc Enrique, el novio de Maria.

Varilla. - ¡Vosté? (Està a punt d'agafar-li un desmai. Enrique el sosté.) ¡Vosté? ¡El novio? ¡Don Enrique? ¡Vosté?

Enrique. - ¡Duc'li passa? ¡Un desmai! Pareix que s'ha asustat un poquet. ¡Ja li passa?

Varilla. - Si, senyor, si; ja me passa. Entonces lo de la credencial és mentira?

Enrique. - És una veritat com una casa. Vosté serà municipal i no tocarà mai més aixos paraigües de cacauero. Ací el que ha passat es que Maria

li fica en el cap a vosté el ser municipi-
pal i li feu firmar la sollicitut. Jo
he corregut els papers i l' Alcalde
i els consejals me me volen molt...
¿compren? narem decidir en la última
sessió estendre la credencial.

Varilla.- Ja veig clar. Com vosté volia captar-
se les simpaties de la mena dona...

Enrique.- I les de vosté.

Varilla.- Entonces, aixó de que dinen que no
m'agrada fer faena...

Enrique.- Ha estat una broma.

Varilla.- ¡Quin pes que me lleva de damunt!

Enrique.- En el barri del Carme no m'és de dir
que té vosté en casa lo més templat
del món.

Varilla.- No ho diran per la mena dona. Estic
templant la 23 anys i no he pogut
cantar en ella mes que plaiers.

Enrique.- Se referixen a Maria.

Varilla.- Ja és hora que ixca ella.

Enrique.- Si té reparo d'eixir, deixe-la.

Varilla.- ¡Si tindrà una alegria! Maria. Esta xica és un caramellet. ¡Xiquetaaa!

Enrique.- No la cride.

Varilla.- Si, home, si. Estarà empolucant-se. Les dones són aixina. ¡Xiqueta!

Varilla, Enrique i Maria feta un pastisset.

Maria.- ¡Qué mana vosté! (Molt vergonyosa)

Varilla.- ¡No el consixes? Pona, mira-li la cara.

Maria.- Oi, que ni afronta.

Varilla.- Pés si és el teu novio. Ta mare me mirava que fea por i tu...

Maria.- Si que está destarifat hui.

Varilla.- Aha, acostat més. ¡No veus que és foraster i no sap les les passeres?

Maria.- ¡Has vist, Enrique? No fares cas.

Varilla.- Tururú, tururú... (Cantant ix al balcó)

Enrique.- Hui tenim tots molta aglo alegria. El cor no me cap dins del pit.

Maria.- En dispensa a mon pare, que ell...

Enrique.- ¿No sents com xiu-la des de el balcó?

Maria.- Està esperant a ma mare.

Enrique.- Quin susto t'ha donat abans. I a mi no m'ha conegut; així és com he pogut arreglar lo de la credencial. ¡Bu cara estois sofocadeta!

Maria.- Si, perquè ma mare, com a dona del barri, es molt cridona però... una ànima tendra i un cor de masapá.

Enrique.- Si és com tu...

Maria.- Ja comences

Enrique.- ¡Davant te velle!

Maria.- ¡Mentirós!

Enrique.- Calla, bonica mena.

Varilla.- Tururú, tururú. (Canta i xiu-la)

Enrique.- Tu pare disimula tot el que pot.

(Continuen parlant en veu baixa)

Varilla.- ¡Eh? ¿Deu'és aixó? (Mirant al carrer)

¡Esta dona ha girat el cantó com un toro! ¡Pos ella tira bromera! ¡Deixa'n obrir que puja com un coet!

(Varilla obri la porta, nervios. Entra

Rosa cega d'ira, sofocadota, despenjada i bruta de tinta les mans i la roba)

Els mateixos i Rosa.

Rosa. - ¡Ti, quin sofoco!

Varilla. - Rosa, per Déu, no crides, que el senyor de la credencial es el noie de Maria.

Maria. - ¡Mare!

Rosa. - ¡No sé com no me l'ha menjat mica, patilles i tot!

Varilla. - Però dona, explicat.

Rosa. - ¡Comque és una estufa?

Enrique. - ¡De quina estufa parla?

Varilla. - ¡Tou estí l'estufa?

Rosa. - ¡Volia dir una estafa!

Varilla. - Però... ¡que vol dir una estafa?

Rosa. - ¡La fornera!

Varilla. - Els estafats són nosatros que no sabem res de lo que passa.

Rosa. - ¡Calla! ¡Si no fora per mirar! (Se tira al coll de Varilla en males intencions.)

Este retrocedix i se salva de los ingles)

Enrique. - Però dona, expliqués i calmes.

Maria. - ¿Deu li passa?

Rosa. - Eixa tia caldosa del forn m'ha dit quatre xarrades i li he tirat el tintor al cap.

Vanilla. - ¡Cristo Marinero! ¿A la tia de Pastera?

Enrique. - Tranquilitat, calma, catjasa!

Rosa. - ¿Tranquilitat jo? ¡Deu me la menje; però que me la menje crua, en corfa i tot!

Maria. - Però ¿qué ha passat?

Vanilla. - ¡Coram, si no t'expliques!

Enrique. - En, Maria, fes-li tila, aigua en llima, alguna cosa que la calme.

Rosa. - No, no s'asuste; és que' ha donat la gent a les parladores. Deu per que puja vosté a ma casa; que és un senyoret de contador d'a xavo; que porta massa anells el Sucatintes; ¡qué se jo quanta cosa! I que si voleu al seu nebot, eixe Pastera mal forn,

per a que serveixca de tapadora! ¡Canalla!
¡Dubtar de l'honra de la meua filla!
¡Pendó!

Varilla. - ¡Oi, jo li forade la panxa! (Agafa unes
estirores i fa unig untis).

Maria. - Per l'amor de Déu, pare, no se perga.

Enrique. - ¡Alto! D'esta casa no ix ningú. Vosté,
sentés aci. Vosté, com a muller, a
la dreta del seu marit.

Rosa. - I com ha vist pujar al senyor, m'
ha demanat ¡els sis quinzets! del
pa de hní. (S'alça) ¡Fartona, descarà!
(Ix al balcó) ¡Téi no som estafantes,
tia lladronea de pesa curta!

Varilla. - (Li agafa del bras i la fa entrar.) Calma,
serenitat, paciència. ¡No'm veus
a mi? ¡Catjasa! Estás davant d'En-
rique i en eixa llenqua vas a tor-
nar nos locos.

Maria. - ¡Quin escàndalo, senyor. (Plora)

Enrique. - Senyora Rosa, fassa la bondat d'
escoltar-me dos paraules. Un servi-

dir de vostés ~~no~~ és el nom de la seva filla i li preque done per acabat l'incident. Tranquiliceu que necessite parlar a vostés d'alguna cosa interessant per al pervindre i l'harmonia d'esta casa.

Rosa. - Però el meu viuí vol veugar-se.

Enrique. - Eixa és la equivocació, sempre Rosa. El viuí l'ha cegat i no la deixa veure que el seu home, desde hui ha de portar-li el jornal, complint com un home; que Maria i jo volem formalisar el nostre festeig per a ser ben felisos; i que vosté ja ha acabat de ser fiadora i, per lo tant, de renyir en ningú i de tindre el genit agre. Sa pan entra hui en esta casa que no té direcció si consentixen vostés en que entre l'amor.

Rosa. - Per mi... ¿i tu que dius, xe?

Vanilla. - Que se casen quan vullquen.

Rosa. - Los si vos volen de veres ja no cal

que se parle més. Tu a fer farina; jo
a arreglar la casa; i els xics...

Varilla.- A viure, a creixer i a multiplicar.

Maria.- Gracies, pares. (Els abraça)

Enrique.- Vinga eixa mà. (A Varilla). Grà-
cies. Ja soc felis. M'emporte la xica
més bonica de València. (Bona pa-
rella farem)

Els mateixos i Pastera

Pastera.- Hei ving a demanar...

Rosa.- ¡Trau el garrot! (Maria la deté)

Varilla.- ¡Al carner! (Agafa un paraigües)

Pastera.- Els six quinzets del dente, no; de-
mane la mà de sa filla.

Rosa.- ¡Mala sombra!

Varilla.- ¡Al carner he dit!

Pastera.- Me tinc de vengar.

Varilla.- Si pots. ¡Soc autoritat!

Rosa.- ¡Municipal, en molta hora!

Pastera. - ¡Quiri, quiri, quiri! (niq unti)
Varilla. - ¡Quiri? ¡Tin, pa taquela!
(Li tira el paraigues al cap, pe
ró Pastera fug per l'escala i reci
bix el colp donya Paula.)

Rosa, Maria, Varilla, Enrique
i donya Paula.

Paula. - ¡Quin quiriqall és este? (Colp de
paraigues) ¡Si, ja m'ha mort!

Tots. - ¡Donya Paula!

(Donya Paula cau en terra. Li
fan aire per a que retorne. Hi ha
un moment de confusió. Maria li
dona un got d'aigua.)

Rosa. - Tu tens la culpa, home; no nivar.

Varilla. - ¡I se mor me faran consell de guerra?

Enrique. - No s'apure; una desgracia, qualsevol
la té.

Varilla. - Si, senyor; ja m'estranjava jo que

La festa no s'acabara a bastonades.

Maria. - Ah a tre glopet, donya Paula

Enrique. - Animes, senyora, que això no és res.

Varilla. - No res i li he esclafat els nassos.

Paula. - (Retornant) ¡hi, ai! Jo que sols volia
uns fregonets... (blatimosa)

Rosa. - ¡Quin dia més mosquit, senyor Enrique!

Maria. - El final ha estat desastrós.

Enrique. - No riues pessimista, Maria.

Varilla. - Clar és. No cal cridar les desgracies.
A veure si puc apanyar-ho jo i di-
nem en alegria.

(Al públic)

Aquí s'acaba el sainet
diquen-nos si els ha agradat
clar i net.

Teló

Carles Salvador

Benassal

Domicili de l'autor
Becassal, (pa Castello)
maestre d'escola